

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας
Τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής & Τηλεπικοινωνιών

Εισαγωγή στις πολιτισμικές σπουδές

**Ενότητα 3: Η Επανάσταση του 1821 στην Ελληνική
Ζωγραφική (ΜΕΡΟΣ Α)**

Αν. Καθηγήτρια: Ι. Βαμβακίδου
e-mail: ibambak@uowm.gr

Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών

Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «**Ανοικτά Ψηφιακά Μαθήματα στο Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας**» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΕΙΔΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

Δομή

- Μουσειακή Εκπαίδευση
- Παραδείγματα Δράσεων – Προτάσεις - Διαδικασία
- Ελληνική Επανάσταση και Τέχνη

Στόχος

- Να κατανοήσουν οι φοιτητές/ριες την μουσειακή εκπαίδευση μέσα από το παράδειγμα της Τέχνης κατά την ελληνική Επανάσταση

Η επανάσταση του 1821 στην ελληνική ζωγραφική ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα 1/2

- το μουσείο ασκεί εκπαιδευτική στρατηγική στο μαθηματικό κοινό και διαμορφώνονται 2 τάσεις:
- σε χώρες όπως Αγγλία και Η.Π.Α, όπου το μουσείο στην άσκηση της πολιτικής του υπολογίζει το αναλυτικό σχολικό πρόγραμμα όλων των βαθμίδων της εκπαίδευσης
- και η τάση που κατευθύνει τη σχέση μουσείο – σχολείου στην απομάκρυνση του παιδιού από τη διδακτική ύλη και τη σχολική πρακτική
- αυτή η μουσειακή πολιτική επιδιώκει να δημιουργήσει στο παιδί έκπληξη, εμμένει σε στόχους περισσότερο συναισθηματικούς και αισθητικούς παρά γνωστικούς

Η επανάσταση του 1821 στην ελληνική ζωγραφική ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα 2/2

- στηρίζεται στο αναλυτικό πρόγραμμα του Δ.Ε.Π.Π.Σ.
- καταβάλλεται προσπάθεια οι γνώσεις που ήδη έχουν ή θα αποκτήσουν τα παιδιά να φιλτραριστούν μέσα από τη συναισθηματική και αισθητική εμπειρία

Θεωρίες Διδασκαλίας και Μάθησης 1/2

- Κύρια είναι η θεωρία των πολλαπλών τύπων νοημοσύνης (Multiple Intelligences) του H.Gardner και στις κonstrουκτιβιστικές αντιλήψεις που επιδιώκουν να ενσωματώσουν τη βιωματική στη σχολική γνώση
- Ο Gardner αντιπαράθετεί τους πολλούς τρόπους νοημοσύνης (γλωσσική νοημοσύνη, λογικομαθηματική, μουσική, του χώρου, κιναισθητική, διαπροσωπική και ενδοπροσωπική) στον έναν, το λογικό ή μαθηματικό και δεν εξαρτά, ούτε προϋποθέτει, την ικανότητα στον έναν από την ικανότητα στον άλλο
- Η μάθηση έτσι καθίσταται μια διαφορετική λειτουργία για κάθε παιδί και οι πολλαπλοί τρόποι νοημοσύνης συνδυάζονται εντελώς διαφορετικά για (και από) κάθε παιδί

Εκθέματα – Μαθησιακή διαδικασία

- Το έκθεμα από τη φύση του προκαλεί και παρέχει κίνητρα για πολλαπλούς τρόπους προσέγγισης. Επιδιώκεται οι τρόποι αυτοί να ανταποκρίνονται στην προσωπικότητα κάθε παιδιού και να παρέχουν τη δυνατότητα προσωπικής επαφής και επικοινωνίας με τον οικείο για το ίδιο κοινωνικό, συναισθηματικό και γνωστικό χώρο
- Αν το μουσείο επιτύχει αυτό το στόχο, σύμφωνα με τον Gardner, μπορεί να αποβεί ένα ιδανικό περιβάλλον μάθησης και εμπειρίας

Θεωρίες Διδασκαλίας και Μάθησης 2/2

- Για τους δομιστές, η μάθηση είναι μια διαδικασία στην οποία το παιδί συμμετέχει ενεργητικά εκμεταλλευόμενο την εμπειρία που ήδη διαθέτει. Η γνώση δομείται σε αυτό που του είναι ήδη γνωστό. Το παιδί οδηγείται στη μάθηση με τον τρόπο που έχει μάθει να μαθαίνει και δομεί το καινούριο στα ήδη υπάρχοντα σε εκείνο «σχήματα».
- Η διαδικασία της μάθησης εξαρτάται φυσικά και από τις φυσικές και διανοητικές ικανότητες των παιδιών, αλλά παραμένει ταυτόχρονα και μια κοινωνική διαδικασία.

Η νηπιαγωγός που γνωρίζει καλά τα παιδιά της σχολικής ομάδας μπορεί να οργανώσει επίσκεψη σε μουσείο χρησιμοποιώντας ενδεικτικά το παρακάτω υλικό

- Απαραίτητα κρίνονται τα παρακάτω:
 - **Προετοιμασία πριν την επίσκεψη** -συζήτηση για την Επανάσταση του 1821, οδηγίες για τον τρόπο συμπεριφοράς στην Πινακοθήκη-
 - **Κατά την επίσκεψη** -περιδιάβαση στους πίνακες ανά όροφο/αίθουσα, επιτονισμός σε στοιχεία της «γλώσσας» της ζωγραφικής κυρίως στα χρώματα-
 - **Μετά την επίσκεψη** - ζωγραφίζουν ένα ιστορικό γεγονός με βάση τους πίνακες/έργα που είδαν, τη συναισθηματική διάθεση και διάδραση, τον τρόπο/τεχνοτροπία απεικόνισης-

«Η ανθρωπολογία της ποικιλίας»

- Η «συνομιλία» μέσω του καλλιτεχνικού έργου διευκολύνει την ανθρωπολογία της ποικιλίας (M. Bakhtin, 1995), διευκολύνει την πολυφωνία, τον διάλογο και την ετερότητα. Τα παιδιά μπορούν να συν-γράψουν τις εντυπώσεις τους από τα τεχνουργήματα με λέξεις κλειδιά- ή παράγοντας ένα δημιουργικό σεμινάριο
- έτσι εξυπηρετούνται διαπολιτισμικοί στόχοι και καταγράφονται παράλληλα οι αντιδράσεις για τα νήπια που κατάγονται από άλλες χώρες

Τέχνη - Ιστορικό Πλαίσιο

- **Ο 19^{ος} αιώνας ανοίγει επαναστατικά**
- Βιομηχανική επανάσταση
- Αστική τάξη
- Ατομικισμός
- Αθεϊσμός
- Αφύπνιση εθνικών συνειδήσεων
- Γαλλική Επανάσταση
- Κλασικισμός
- Ρομαντισμός
- Αθεϊσμός
- Ιδεαλισμός
- Συμβολισμός κ.α.

Ο ιδεολογικός προσανατολισμός του ελληνικού κράτους είναι **αρχαιολατρικός**

- Για την Ευρώπη/τους Ευρωπαίους, οι αγωνιστές πριν την επανάσταση αναπαρίστανται ως απόγονοι των αρχαίων Ελλήνων
- Οι Έλληνες για το λόγο αυτό ως «ιδεότυπος» καλούνται να ανταποκριθούν στην ειδυλλιακή εικόνα/κατασκευή/αναπαράσταση που έχουν παράξει γι' αυτούς οι Ευρωπαίοι- βλ. μεταφορά πρωτεύουσας στην Αθήνα-
- Σταδιακά αναζητείται η πολιτιστική διάρκεια/συνέχεια του ελληνισμού -Βυζάντιο- λαϊκή παράδοση-
- Η ζωγραφική, όπως και η ευρύτερη γραμματεία ανέλαβαν τον ορισμό και προσδιορισμό της εθνικής ταυτότητας

Τα πρότυπα Τέχνης είναι αυτά που ακολουθεί η Ευρώπη

- Βαυαροκρατία – Σχολή Καλών Τεχνών – Υποτροφίες στην Ακαδημία του Μονάχου
- Το αποτέλεσμα ήταν η ελληνική ζωγραφική να αγνοήσει και τη βυζαντινή παράδοση, που είχε διασώσει στοιχεία της αρχαίας, αλλά και τη λαϊκή τέχνη, όπως αυτή ήκμασε κατά την Τουρκοκρατία
- Νήματα αυτής της παράδοσης θα ανιχνεύσει πολύ αργότερα η γενιά του '30

Ελληνική Τέχνη 19^{ου} αιώνα 1/3

- Γερμανία, Ιταλία, Γαλλία, Αυστρία, ήταν τα καλλιτεχνικά κέντρα των Ελλήνων ζωγράφων
- Περιορισμένο κοινό «καθοδηγεί» σε μεγάλο βαθμό τις επιλογές των ζωγράφων
- κυρίως, οι πρώην αγωνιστές, οι Φαναριώτες και οι ξενοθρεμμένοι Έλληνες που επιστρέφουν στην πατρίδα τους
- η τέχνη καλείται να απεικονίσει την Επανάσταση
- να στολίζει τα δημόσια κτίρια
- να προπαγανδίζει ιδεολογικά
- να αποδώσει κύρος στη νέα άρχουσα τάξη

Ελληνική Τέχνη 19^{ου} αιώνα 2/3

- Προσωπογραφίες, ιστορικά θέματα, ηθογραφίες είναι τα έργα που έχουν ζήτηση και γίνονται ευκολότερα αποδεκτά, όταν προσαρμόζονται στο ακαδημαϊκό ύφος
- Ο όρος *ακαδημαϊσμός*, αν και έχει χρησιμοποιηθεί για να χαρακτηρίσει ένα έργο με τεχνική τελειότητα αλλά χωρίς έμπνευση, αμεσότητα και καλλιτεχνική δυναμικότητα
- Στα έργα που παρουσιάζουμε ο όρος χρησιμοποιείται για να ορίσει την απόδοση του ρεαλισμού μεταξύ 1850 – 1880

Ελληνική Τέχνη 19^{ου} αιώνα 3/3

- Ο ζωγράφος στρέφεται στο παρελθόν με διάθεση ρομαντική ή ιδεαλιστική, αλλά και όταν αναζητά το πρότυπο του στο παρόν, δεν το αντιγράφει, δεν γίνεται ρεαλιστής ζωγράφος, διατηρεί τη ρομαντική ή ιδεαλιστική του διάθεση
- Βασικός εκπρόσωπος του ακαδημαϊκού, ιστορικού ρομαντισμού είναι ο **Θεόδωρος Βρυζάκης**

Τέλος Ενότητας

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Σημείωμα Αναφοράς

- Copyright Πανεπιστήμιο Δυτικής Μακεδονίας, Παιδαγωγικό Τμήμα Νηπιαγωγών, Βαμβακίδου Ιφιγένεια. «Εισαγωγή στις πολιτισμικές σπουδές». Έκδοση: 1.0. Φλώρινα 2015. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <https://eclass.uowm.gr/courses/NURED271/>

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά, Όχι Παράγωγα Έργα Μη Εμπορική Χρήση 4.0 [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>

Ως Μη Εμπορική ορίζεται η χρήση:

- που δεν περιλαμβάνει άμεσο ή έμμεσο οικονομικό όφελος από την χρήση του έργου για το διανομέα του έργου και αδειοδόχο
- που δεν περιλαμβάνει οικονομική συναλλαγή ως προϋπόθεση για τη χρήση ή πρόσβαση στο έργο
- που δεν προσπορίζει στο διανομέα του έργου και αδειοδόχο έμμεσο οικονομικό

Διατήρηση Σημειωμάτων

Οποιαδήποτε αναπαραγωγή ή διασκευή του υλικού θα πρέπει να συμπεριλαμβάνει:

- το Σημείωμα Αναφοράς
- το Σημείωμα Αδειοδότησης
- τη δήλωση Διατήρησης Σημειωμάτων
- το Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων (εφόσον υπάρχει)

μαζί με τους συνοδευόμενους υπερσυνδέσμους.

